

Cultura

L'altra escriptura

Un diccionari compila per primer cop tots els traductors catalans fins a mitjan segle XX en una obra que reivindica la seva tasca

21/09/11 02:00 - BARCELONA - VALÈRIA GAILLARD

Deu anys. Això és el que han trigat la vuitantena de col·laboradors que han treballat en el diccionari dirigit per Montserrat Bacardí i Pilar Godayol, una obra magna que compila per primera vegada els traductors de totes les èpoques fins als nascuts el 1950 que han traduït de qualsevol llengua al català. *Diccionari de la traducció catalana* (Eumo Editorial en col·laboració amb la UAB, la Universitat de les Illes Balears, la Jaume I i la de Vic) té un miler d'entrades tant de traductors com d'obres traduïdes, entrades genèriques i de pseudònims i també una bibliografia de les traduccions al català i una altra bibliografia crítica sobre les traduccions, a banda d'una sèrie d'índexs (entrades, autors traduïts i obres traduïdes). “És un diccionari de referència i de divulgació que omple un buit, ja que no existia cap catàleg col·lectiu que aplegués la feina dels traductors”, explicava ahir Pilar Godayol, professora de la Universitat de Vic.

“Qui és aquesta persona que apareix en lletra petita en els llibres no escrits en català?” Empesa per la curiositat, la professora de la UAB Montserrat Bacardí va ser qui va tenir la idea d'investigar aquest col·lectiu enfrontant-se a la “gran dificultat” de trobar les dades biogràfiques de molts d'ells, amb prou feines coneguts. “Hem descobert autors com ara el poeta Joan Costa i Costa, que va traduir moltíssim, i també intel·lectuals que s'hi van dedicar tot i que és una faceta seva desconeguda, com ara Jordi Soler Tura i Pere Calders.”

El diccionari ha permès recuperar veus femenines. Sense anar més lluny, la de Rosa Elias, secretària de Macià que es va dedicar a la traducció des de l'exili, i la de Dolors Hostalrich, dona de Josep M. de Casacuberta. Altres curiositats són les nombroses traduccions no signades de Vicenç Riera Llorca i M. del Carme Nicolau.

Cas “excepcional”

“El volum representa un cens de tota l'experiència que s'ha fet amb la llengua catalana”, va argumentar el professor Joaquim Sala-Sanahuja, membre del consell assessor, “ja que sense la traducció el català no existiria”.

Sala-Sanahuja, que va lloar l'exhaustivitat del volum, va defensar que els traductors hagin treballat per buscar un “model estètic”, una llengua “flexible i rica”, i que durant anys traduir va ser la via per iniciar-se en l'escriptura: “Imitar els grans era una autèntica escola d'escriptura.” Traçar la història de la traducció és seguir, a més, la història d'una societat, ja que reflecteix uns models estètics i uns valors: “L'edat mitjana és prodigiosa, però després hi ha uns segles que la traducció fa la viu-viu i es tradueixen obres de poca ambició, com els *Catecismes*. A final del segle XIX assistim a un gir radical gràcies a la Biblioteca Popular de L'Avenç i des d'aleshores es tradueix molt en relació amb la poca població receptora”, va dir Bacardí. Sala-Sanahuja considera que el cas del català és “excepcional”: “En cent anys evoluciona el mateix que altres llengües en quatre-cents.”

Les directores han posat el tall en l'any 1950 per una raó molt concreta: “Als seixanta es tradueix molt i després, als vuitanta, les traduccions són massives i es professionalitzen, esperonades pel sistema editorial.”

Darrera actualització (Dimecres, 21 de setembre del 2011 02:00)

Publicat a

[El Punt Avui](#). Edició Nacional 21-09-2011 Pàgina 46

DESA LA NOTÍCIA A:

[Desar-la al meu compte](#)

[Seguir la notícia](#)

Des del [registre](#) pots veure i gestionar totes les notícies desades i de les que en fas seguiment.

Montserrat Bacardí i Pilar Godayol, ahir, durant la presentació del diccionari Foto: ACN.

“El volum representa un cens de tota l'experiència que s'ha fet amb el català”